

ROČNÁ SPRÁVA DOBROČSKÝ PRALES ZA ROK 2021¹

Štát: Slovenská republika
Názov územia: Národná prírodná rezervácia (NPR) DOBROČSKÝ PRALES

Rok a počet rokov, odkedy je udelený alebo opätovne udelený Európsky diplom pre chránené územia:

Rezolúcia CM/ResDip(2018)12 o opätovnom udelení Európskeho diplomu Národnej prírodnej rezervácii Dobročský prales (Slovensko) prijatá na 1 321. zasadnutí Výboru ministrov dňa 4. júla 2018, platná do 18. septembra 2028 (ďalej „rezolúcia č.(2018)12”²)

Ústredný správny orgán:

Názov: Ministerstvo životného prostredia SR
sekcia ochrany prírody, biodiverzity a krajiny
Adresa: Nám. L. Štúra 1
812 35 Bratislava 1, Slovenská republika
Tel.: +421-2-59 56 22 11
Fax: +421-2-59 56 24 77
e-mail: jana.durkosova@enviro.gov.sk (kontaktná osoba)
www: <http://www.enviro.gov.sk>

Orgán zodpovedný za manažment:

Názov: Štátna ochrana prírody SR
Adresa: Tajovského 28B
974 01 Banská Bystrica, Slovenská republika
Tel.: +421 48 472 20 27
Fax: +421 48 472 20 36
e-mail: sekretariat@sopsr.sk
www: <http://www.sopsr.sk>

1. Podmienky

V rezolúcii č. (2018)12 je stanovená nasledujúca podmienka:

So zapojením všetkých aktérov realizovať štúdiu, ktorou sa overí potreba novej lesnej cesty do ochranného pásma a určia sa opatrenia na zabezpečenie riešenia s najmenším zásahom na minimalizáciu vplyvov cesty a za predpokladu, že výstavba nie je vykonaná počas vegetačného obdobia a času rozmnožovania a že samotný výrub nebude zahŕňať ťažké mechanizmy; prirodzená rekultivácia cesty by mala byť naplánovaná hneď ako sú vykonané lesnícke opatrenia; pred začatím prác na ceste podať správu Rade Európy.

Z dôvodu opätovného vysokého podielu kalamitných ťažieb v okolí národnej prírodnej rezervácie (NPR) Dobročský prales a ich prioritného spracovania, správca a obhospodarovateľ územia, Lesy Slovenskej republiky, š.p., Odštepny závod Čierny Balog

¹ obdobie 1. september 2020 – 31. august 2021

² Pôvodná rezolúcia (2003)6, následne rezolúcia (2008)19 a rezolúcia (2012)11

(ďalej „OZ Čierny Balog“) neplánoval v tomto hodnotenom období výstavbu novej lesnej cesty.

2. Odporúčania

Štyri odporúčania stanovené v rezolúcii číslo CM/ResDip(2018)12 sú:

1. K programu starostlivosti doplniť kapitolu o vedeckom výskume, ktorý bude jasne definovať potreby manažmentu NPR a zahrnie rozvrh, aby sa zamedzilo výskumom, ktoré nie sú priamo spojené s ďalším výskumom územia.

Výskum aj v tomto hodnotenom období prebiehal v súlade s Programom starostlivosti o národnú prírodnú rezerváciu Dobročský prales (územie európskeho významu SKUVE0047 Dobročský prales) na obdobie rokov 2018-2047.

Pokračovala realizácia klimatického výskumu, ktorý je podrobnejšie popísaný v odporúčaní č.3.

V súvislosti s výskumom netopierov výskumníci z Ústavu ekológie lesa Slovenskej akadémie vied vo Zvolene (ďalej „ÚEL SAV“) vyhodnotili záznamy akustického monitoringu netopierov z predchádzajúceho hodnotiaceho obdobia. Automatické ultrazvukové detektory odhalili prítomnosť minimálne 12 druhov. Kompletný zoznam taxónov aj s frekvenciou ich záznamov je v prílohe správy. ÚEL SAV v spolupráci so Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky, Správou Chránenej krajinskej oblasti a Biosférickej rezervácie Poľana (ďalej „Správa CHKO-BR Poľana“) realizoval výskumnú štúdiu jedného z najvzácnejších a najväčších európskych netopierov, raniaka obrovského (*Nyctalus lasiopterus*) V blízkej Čiernej doline a doline Šaling bolo počas leta odchytených 18 jedincov tohto druhu. Všetky boli označené a pomocou rádio-telemetrie niekoľkých jedincov boli dohľadávané ich stromové úkryty. Tento rok sa úkryt kolónie raniaka obrovského v NPR Dobročský prales nepotvrdil, avšak jej výskyt je tu vysoko pravdepodobný.

Výskum vzácných druhov húb pod vedením prof. Ing. Vladimír Kunca PhD. z Katedry aplikovanej ekológie Fakulty ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene pokračoval aj tento rok. Spolu s Dr. Janom Holcom z Národného múzea v Prahe uskutočnili v lete výskum plodníc na ležiacom mŕtvom dreve. Nie všetky nájdené druhy húb sa doposiaľ podarilo určiť.

2. Vytvoriť postup na predchádzanie inváznym nepôvodným druhom pre prípad, že by sa objavili.

Výsledky tohoročného mapovania invázných rastlín v NPR Dobročský prales a jeho okolí naznačujú, že situácia so šírením zlatobyle kanadskej (*Solidago canadensis*) v doline Brôtovo sa zlepšila. Zaznamenaný bol len polovičný počet jedincov v porovnaní s predchádzajúcim obdobím. V doline Za Dlhý grúň sa zmapovalo takmer rovnaké množstvo jedincov zlatobyle ako za minulé obdobie. Všetky nájdené rastliny boli odstránené v zmysle platnej metodiky, a to vytrhávaním. Iné druhy invázných rastlín mapovaním neboli zistené. Vlastné územie NPR Dobročský prales je aj naďalej bez prítomnosti invázných druhov.

Monitoring a odstraňovanie zlatobyle kanadskej z už známych lokalít v širšom okolí rezervácie prebieha aj naďalej v spolupráci Správy CHKO-BR Poľana a OZ Čierny Balog.

3. Pripraviť štúdiu o vplyvoch zmeny klímy a globálneho otepľovania na samotnú prírodnú rezerváciu, ako aj na lesy v regióne, vrátane stratégie ako využívať okolité lesy, aby sa predišlo negatívnym vplyvom na prírodnú rezerváciu.

V hodnotenom období sa začali terénne práce projektu PROBIOFOR - „Vzťah medzi produkciou biomasy a biodiverzitou v jedľovo-bukových lesoch vplyvom meniacich sa environmentálnych podmienok.“ Na projekte pracuje tím odborníkov z Technickej univerzity vo Zvolene. Klimatická stanica pri horárni Sedmák bola modernizovaná a zaznamenáva základné klimatické parametre od novembra 2019. Medzi ďalšie výskumné aktivity patrili:

- Meranie mikroklimy (teplota a vlhkosť) v pralese pomocou 6 senzorov umiestnených na výskumných tranzektoch.
- Meranie pôdneho vlhkosťného potenciálu pomocou systémov na tranzektoch.
- Monitoring sezónneho rastu stromov (jedľa, buk) pomocou dendrometrov (29 stromov na tranzektoch).
- Fytcenologické záznamy na tranzektoch.
- Monitoring druhovej pestrosti avifauny v jadrovej časti a blízkom hospodárskom lese.
- Odobratie vzoriek zo stromov jedle, smreka, buka na dendrochronologický výskum.
- Meranie respirácie pôdy v pralese aj v ochrannom pásme.
- Odobratie vývrtov z jedincov smreka v blízkom hospodárskom lese pre porovnanie rastu smreka v pralese a hospodárskom lese.
- Meranie mikroklimy a sezónneho rastu stromov jedle, buka a smreka v ochrannom pásme a hospodárskom lese.

Nakoľko ide o viacročný výskum, komplexné zhodnotenie výsledkov bude možné až po ukončení projektu. Detailnejšie informácií z tohoročného výskumu sú dostupné v prílohe správy.

4. Preskúmať možnosti na presunutie expozície z chaty Pred Skalicom do Lesníckeho skanzenu.

Pracovníci OZ Čierny Balog dokončili v hodnotenom období výstavbu altánku v Lesníckom skanzene vo Vydrovskej doline, kde bude prenesená expozícia z chaty Pod Skalicom. Zelená strecha altánku a tepané logo Európskeho diplomu umiestnené na vstupe (od šperkárky Magdalény Jančurovej a jej manžela) zvyrazňujú tematické zameranie altánku. Expozícia z chaty Pod Skalicom je vhodná len do podmienok interiéru, preto sa momentálne pripravuje jej exteriérové prevedenie, ktoré bude financované zo zdrojov ŠOP SR.

3. Lokálny manažment

Lokálny manažment rešpektoval zásady a opatrenia uvedené v platnom Programe starostlivosti o NPR Dobročský prales (územie európskeho významu SKUVE0047 Dobročský prales) na obdobie rokov 2018-2047.

V A zóne bol uplatňovaný režim „bez zásahu.“ OZ Čierny Blog nehlásil z jadrovej časti kalamitu, nakoľko v území s 5. SOP nemá ohlasovaciu povinnosť. Predpokladáme však aj v tejto časti výskyt roztrúsenej kalamity súvisiacej s prirodzenými disturbančnými procesmi a vývojovými štádiami pralesa.

V B zóne bola spracovaná len kalamitná hmota (vetrová kalamita 422,88 m³, podkôrniková kalamita 2 568,38 m³). Aj tento rok prednostné spracovanie kalamitnej ťažby znemožňovalo realizáciu zásahov v ochrannom pásme zameraných na úpravu drevinového zloženia a diferenciaciu porastov.

Výskyt náhodnej ťažby bol nahlasovaný OZ Čierny Balog prostredníctvom informačného systému lesného hospodárstva. Správa CHKO-BR Poľana vykonala ohliadku porastov s kalamitou, dohodla zásady spracovania kalamitnej hmoty a vydala súhlasné stanovisko na jej spracovanie.

4. Hranice

Žiadne zmeny.

5. Ďalšie informácie

Deň otvorených dverí NPR Dobročský prales pre obyvateľov obce Čierny Balog sa z dôvodu pandemického šírenia sa koronavírusu COVID-19 nekonal, rovnako ako ani odborné exkurzie do jadrovej časti pralesa. Sprievod pre individuálnych návštevníkov do ochranného pásma rezervácie popri náučnom chodníku zabezpečovalo OZ Vydra (celkovo 177 návštevníkov). OZ Vydra upozornilo na popadané stromy na exkurznom chodníku. Tieto boli následne prerezané a chodník spriechodnený pracovníkmi OZ Čierny Balog, aby nedochádzalo k vytváraniu nových trás.

V rámci propagácie NPR Dobročský prales a jeho ocenenia Európskym diplomom sa v hodnotenom období podarilo usporiadať len jedno podujatie. Išlo edukačný deň v ekocentre na Správe CHKO-BR Poľana pre takmer 100 detí. Žiaci základných škôl mohli navštíviť rôzne stanovištia. Na jednom z nich si vypočuli informácie o pralesoch na Slovensku a špeciálne o najznámejšom z nich Dobročskom pralesi a jeho ocenení Európskym diplomom. Mohli si overiť, že mŕtve drevo funguje ako špongia, pozorovať život v mŕtvom dreve, vyskúšať koľko detí dokáže objasť bývalú najväčšiu jedľu Dobročského pralesa.

Prílohy:

1. Zoznam zistených druhov netopierov
2. PROBIOFOR – správa z výskumu
3. Altánok v Lesníckom skanzene vo Vydrave – fotodokumentácia
4. Deň v ekocentre - fotodokumentácia

Vo Zvolene, 10.11.2021

Vypracovala: Ing. Andrea Kaňuchová, PhD.
ŠOP SR – Správa CHKO-BR Poľana